
ANKARA-AB HATTINDAKİ MÜLTECİ ANLAŞMASI NASIL İLERLEYECEK?

18.03.2019

Deutsche Welle (18 Mart 2019)

Türkiye ile AB arasında imzalanan geri kabul anlaşması üçüncü yılında "siyasi anlaşmazlık" sancısı çekiyor. Ankara ABnin mültecilere yardım konusunda Türkiye'yi yalnız bıraktığını düşünüyor.

"Türkiye ile AB arasındaki 18 Mart Mutabakatı; Türkiye-AB ilişkilerinin zemin kaymasıdır. AB için Türkiye sadece mültecilerin depolandığı bir ülke olarak görülmektedir."

Bu sözler Türk-Alman Üniversitesi Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi Müdürü Prof. Murat Erdoğan'a ait. Erdoğan, Suriyedeki iç savaştan kaçan mültecilerle ilgili son dokuz yıldır en derin araştırmaları yapan isimlerin başında geliyor. Erdoğan, Türkiye ile AB arasında 18 Mart 2016'da imzalanan ve kamuoyunda "mülteci anlaşması" olarak bilinen geri kabul anlaşmasının üçüncü yılında nerdeyse tamamen tıkanıldığını düşünüyor. Erdoğan, taraflar arasındaki siyasi anlaşmazlıklar yüzünden yaşanan bu tıkanmanın, anlaşmanın özündeki yanlışlıkları da ortaya koyduğu görüşünde.

Erdoğan, "Anlaşmanın içinde yer alan Türkiye'ye yeni müzakere başlıkları açılması ve Türk vatandaşlarına vize serbestisi sağlanması taahhütleri havada kaldı. Türkiye bugün mülteciler konusunda ABye derdini anlatamıyor" diyor.

Türkiye ile AB arasındaki mülteci geri kabul anlaşması bundan üç yıl önce imzalanmıştı. Anlaşma Yunan adalarına çıkan sığınmacıların, iltica başvurularının kabul edilmemesi durumunda Türkiye'ye iadelerini öngörüyordu. Karşılığında da AB, Türkiye'deki mülteciler için mali yardımda bulunmayı ve Suriyeli mültecileri yasal yollardan kabul etmeyi taahhüt etmişti. Bu kapsamda Türkiye'ye her yıl bir buçuk milyar euro göndermeye başlayan AB Türkiye'yi tatmin etmedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Türkiye'deki 4 milyon Suriyeli için bugüne kadar 37 milyar dolar harcadığını belirtirken, "AB gereken yardımı yapmamıştır ama hazinemize de yük olmadı" açıklamasını yapması dikkat çekti.

Murat Erdoğan, bu açıklama için "politik ağız" tanımlamasını yapıyor. "Türk hükümeti, Suriyelilere karşı toplumdaki tepkiyi azaltmak için böyle söylüyor" diyen Erdoğan, "Türkiye'nin hatası, maliyetleri hesaplayamamak ve bunları şeffaf biçimde hesaplayamamak" diyor. Maliyet denilirken Suriyeliler için yapılan harcamaların yanı sıra, ülkede mülteci bulundurma'nın sosyal, siyasal ve güvenlik risklerinin de dikkate alınmasını isteyen Murat Erdoğan, "AB yılda 1,5 milyar euroluk destek vererek mültecileri Türkiye'de tutmaya çalışıyor ama Türkiye bu işin her maliyetini, bütün risklerini üstleniyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ABye çıkışı da bu bağlamda değerlendirilmeli" diyor.

"Mülteci konusu ayrı"

"Biyometrik pasaportlar tamam ama Türkiye terörle mücadele yasasında revizyona gidemedi, veri güvenliği yasasını yenileyemedi. Kıbrıs konusundaki anlaşmazlık da Ankara-AB arasındaki en büyük problem."

İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) Genel Sekreteri Çiğdem Nas da, 18 Mart anlaşması kapsamında ABnin Türkiye'ye vize serbestisi taahhüdünde bulunduğunu ancak bunu da belli kriterlere bağladığını bu sözlerle hatırlatıyor. Çiğdem Nas, Türkiye'den reform bekleyen ABnin, olağanüstü hal (OHAL) uygulamasının getirdiği zorlukların aşılmasında da Ankarayla anlaşamadığını, bu yüzden Ankara-AB hattındaki "siyasi anlaşmazlıkların" tırmandığını söylüyor. Nasa göre siyasi anlaşmazlıklar yüzünden de mülteci anlaşması sadece "basit bir mali işbirliği çerçevesi"nden öteye geçemedi. Nas, "Şu anda AB, Türkiye'ye mali yardımda bulunuyor ama bu yardımın daha geniş çaplı bir işbirliğine dönmesi için Ankaranın reformist adımlar atması, ABnin de bu adımlara karşılık vermesi gerekiyor" diyor.

İçişleri Bakanlığının verilerine göre; AB ile Türkiye arasında 18 Mart 2016'da imzalanan geri kabul anlaşması uyarınca 2018'de 5 bin mülteci, gönüllü olarak Yunanistan'dan ayrıldı. 322 sığınmacı da Türkiye'ye gönderildi. AB ülkeleri de bu süreçte 7 bin Suriyeliyi mülteci olarak kabul etti. Türkiye'den Yunanistan'a düzensiz göç edenlerin sayısında ciddi oranda azalma olduğunu hem Türkiye hem de AB makamları belirlemiş durumda.

Çiğdem Nas, 18 Mart anlaşmasının Suriyeden Avrupa'ya göçün kontrolü konusunda yaşanan her türlü siyasi anlaşmazlığa karşın "işe yaradığını" söylemenin mümkün olduğunu belirtiyor. Ankaranın önümüzdeki süreçte mülteciler üzerinden yaşanabilecek her türlü gerilimden uzak durması gerektiğini belirten Nas, "Türkiye, sosyal uyum projeleri yürüttükçe, mültecilerin meslek edinmesine daha çok olanak sağladıkça AB'den istediği mali yardımı görecektir. Ancak geline nokta vize serbestisi, müzakere fasıllarının açılması gibi konuların mülteciler konusundaki işbirliğinden ayrı değerlendirileceği görülmelidir" diyor.

"Anlaşmaya bağlılık sürüyor"

TOBB Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden Doç. Başak Yavcan da, Suriyeli mülteciler konusunda Türkiye ve Avrupa'yı kapsayan araştırmalarıyla biliniyor. Yavcan, her türlü siyasi anlaşmazlığa karşın tarafların 18 Mart anlaşmasına bağlılıklarını sürdüreceğini düşünüyor. Yavcan, "AB, Suriyeli ve diğer mültecileri sınırlarının dışında durdurabilirken, Türkiye, Suriyelileri entegre etmek konusunda AB'den tam olarak istediği şekil ve formatta olmasa da maddi destek alabiliyor. ABnin ikinci 3 milyar euroluk desteği kabul etmesi de bunun en önemli göstergesi" diyor.

Yavcan, 18 Mart anlaşmasının kabul edilmesi aşamasında Türkiye'nin AB üyelik sürecinin konuya dahil edildiğini ancak zaman içinde "mültecilere yardım, destek" konusunun bu süreçten bağımsız ilerlediğine dikkat çekiyor. Yavaş, "Siyasi krizler bitmese de, taraflar Suriyelilere yardım konusunu geri plana atabilecek bir noktadan çok uzaklaştılar. 18 Mart anlaşmasına bağlılıklarını devam ettireceklerdir" yorumunu yapıyor.

Hilal Köylü / Ankara

©Deutsche Welle Türkçe

Kaynak/Source: